

## INFORMACIJA O SANACIJI CRNIH EKOLOŠKIH TAČAKA U OPŠTINI PLJEVLJA

Sanacija crnih ekoloških tačaka na teritoriji čitave Crne Gore ostvaruje se u okviru projekta **„Upravljanje industrijskim otpadom i čišćenje“**, koji je nastao kao rezultat potrebe da građani Crne Gore žive u nezagađenoj životnoj sredini u kojoj industrija neće više stvarati rizike po javno zdravlje i održivost resursa.

Ugovor o zajmu (ukupne vrijednosti €50 miliona, koja je nakon potpisanog Amandmana u maja 2019. korigovana na €44,7 miliona), za realizaciju ovog projekta Vlada Crne Gore potpisala je 10.10.2014. sa Svjetskom bankom, tj. sa Međunarodnom bankom za obnovu i razvoj.

Projekat ima 2 cilja, a to su:

1) Sanacija lokacija na kojima se nalaze deponije opasnog industrijskog otpada: *Brodogradilište Bijela* (grit i kontaminirano zemljište), *Termoelektrana Pljevlja (deponija pepela i šljake Maljevac)*, *Rudnik „Šuplja stijena“ (jalovište Gradac)* i *Kombinat Aluminijuma Podgorica* (2 bazena crvenog mulja i deponija čvrstog otpada).

2) Pružanje podrške za izgradnju sistema za upravljanje budućim opasnim otpadom na nacionalnom nivou.

U okviru ovog projekta sprovodi se sanacija 2 crne ekološke tačke u Opštini Pljevlja (deponija pepela i šljake Maljevac i flotaciono jalovište Gradac).

### DEPONIJA PEPELA I ŠLJAKE MALJEVAC

Deponija Maljevac koristi se za odlaganje pepela i šljake proizvedenih u Termoelektrani Pljevlja čiji je operater Elektroprivreda Crne Gore. Trenutno je na Maljevcu odloženo oko 8 miliona tona ovog otpada. Sanacija ove deponije je od ogromnog značaja jer se od 1982, tj. od početka rada TE „Pljevlja“ na deponiji Maljevac pepeo odlaže u vidu razrijeđenog mulja u veliki bazen u nekadašnjoj dolini, koja je pregrađena branom, a koja je podizana nekoliko puta. S tim u vezi, **hitna fazna sanacija** ove lokacije je prioritarna aktivnost na kojoj će se raditi do juna 2020.

U cilju stvaranja uslova da se fazna sanacija deponije Maljevac počne realizovati iz Ugovora o zajmu u vezi sa projektom „Upravljanje industrijskim otpadom i čišćenje“, Ministarstvo finansija i EPCG su 27.03.2018. potpisali **Ugovor o korišćenju sredstava za realizaciju projekta „Upravljanje industrijskim otpadom i čišćenje“, za remedijaciju deponije pepela i šljake Maljevac.**

**Glavni projekat remedijacije** (koji je izradio Nik Com) urađen je shodno novom konceptu sanacije koji je pripremila EPCG vezano za nastavak korišćenja deponije Maljevac tokom



daljeg vijeka trajanja postojeće TE u skladu sa DPP TE Pljevlja koji je Vlada CG usvojila u maju 2016. i koji podrazumijeva nastavak odlaganja (kasetni sistem) na deponiji Maljevac, uz faznu sanaciju kaseta, sve do konačne sanacije ove lokacije, uz puno poštovanje ekoloških i bezbjednosnih standarda i kvaliteta života.

Kroz projekat „Upravljanje industrijskim otpadom i čišćenje“ izvršiće se sanacija klizišta na sjevero-istočnoj strani deponije, sanacija i rekultivacija 4. i 5. stepenice, kao i zatvaranje i tehnička i biološka rekultivacija kasete II. Pored navedenih radova, planirani su i radovi na izmiještanju Paleškog potoka i njegovo uvođenje u Borovičko jezero. Takođe, planirani su i radovi na mašinskim i elektro instalacijama koji bi omogućili nesmetano funkcionisanje prateće opreme i postrojenja, kao i njihovo nesmetano snabdijevanje električnom energijom.

Dakle, neki djelovi objekta biće zatvoreni, a EPCG će investirati u nove kapacitete na toj lokaciji. **Preostale faze sanacije deponije Maljevac biće realizovane i finansirane od strane EPCG.**

Akcionni plan raseljenja odobren je od strane Svjetske banke 21.12.2018. i objavljen je 16.01.2019. na web portalu Projekta i EPCG. **Status eksproprijacije** je sledeći: od 68 predmeta u kojima se sprovodi eksproprijacija, u 27 predmeta zaključeni su Sporazumi o naknadni između EPCG i vlasnika nepokretnosti i sredstva su već isplaćena, 10 predmeta je ustupljeno Osnovnom sudu u Pljevljima (u kojima raniji vlasnici nijesu pristali na ponuđeni iznos naknade za eksproprijisane nepokretnosti), za 2 predmeta ostavinski postupak je u toku, i u još 2 predmeta čeka se na završetak drugih procesa kako bi se postupak eksproprijacije mogao sprovesti. U dijelu procedure koji se odnosi na član 8 Zakona o eksproprijaciji, po žalbama ukupno ima 20 predmeta i očekuju se odluke Ministarstva finansija i 7 kod kojih je pravosnažno rješenje o eksproprijaciji (nijesu podnijete žalbe na primjenu člana 8) na osnovu čega se sprovodi dalji postupak za procjenu vrijednosti i sporazumno utvrđivanja naknade za eksproprijisane nepokretnosti.

Građevinska dozvola izdata je 19.04.2019, ali samo za radove koji se odnose na sanaciju kasete II, dok će za ostale radove biti izdata nova, a nakon završetka postupka eksproprijacije. Urađen je Elaborat procjene uticaja na životnu sredinu i društvo (ESIA) i odobren je 31.01.2018. od strane Svjetske banke. Za ovu aktivnost bila je angažovana turska kompanija ENCON.

Ugovor sa stručnim nadzorom nad izvođenjem radova sa **JV: NIK COM (Nikšić)/Institut za metalurgiju i rudarstvo (Bor)** potpisan je 22.07.2019.

**Tender za izbor izvođača radova objavljen je 02.04.2019. i bio je otvoren do 20.05.2019. Izabran je konzorcijum BEMAX/TERMOSISTEM/RAMEL. D.O.O-MNE.** Ugovor, vrijednosti €3.298.626,16, je potpisan 30.07.2019.



**Pripremni radovi prijavljeni su Direktoratu za inspekcijske poslove i lienciranje dana 07.08.2019, dok je planirani završetak radova jun 2020.** Shodno Zakonu o planiranju prostora i izgradnji objekata sanacija klizišta je prijavljena 10.09.2019. Ministarstvu održivog razvoja i turizma.

Nakon završetka radova, rizik od kontaminacije vode i zagađenja vazduha biće sveden na najmanju mjeru, raspršivanje pepela vjetrom biće zaustavljeno, a oštećeni ekosistem biće obnovljen. Time će se stvoriti bezbjedniji uslovi za zdravlje i život ljudi i životne sredine u pljevaljskoj opštini.

#### FLOTACIONO JALIVIŠTE GRADAC (RUDNIK ŠUPLJA STIJENA)

Sanacija flotacionog jalovišta olova i cinka rudnika „Šuplja Stijena“ je od izuzetnog značaja imajući u vidu da je rudnik „Šuplja Stijena“ počeo s radom 1954. godine i da su do sada na desnoj obali rijeke Čehotine akumulirane naslage kontaminiranih flotacionih ostataka iz procesa proizvodnje cinka i olova.

Trenutno se na jalovištu nalazi oko 3,9 miliona tona toksičnog materijala. Deponovani pjeskoviti reziduali ovog otpada mogu da zagade vazduh i vodu kada duvaju snažni vjetrovi ili padaju obilne kiše.

Kroz pripremnu fazu projekta “Upravljanje industrijskim otpadom i čišćenje” predložene su 3 alternativne verzije sanacije deponije Gradac i odabrana je opcija koja je dalje razrađena u Glavnom projektu remdijacije. Odabrana opcija uključuje nekoliko važnih ciljeva za obezbjeđivanje flotacionog jalovišta na lokaciji. Strme padine biće preoblikovane kako bi se zaustavio tekući uticaj erozije, pogotovo za vrijeme obilnih padavina i visokog vodostaja. Pored toga, formiranje kontaminirane procijedne vode i uticaji eolske erozije biće spriječeni zaptivanjem površine jalovišta. Odabrana alternativa ostavlja dodatnu mogućnost rekultivacije preoblikovane oblasti i nudi održivo i dugoročno rješenje za ovu specifičnu lokaciju.

Tokom 2018. revidovan je i odobren projekat Geoloških istraživanja, izvršen nadzor nad geološkim istraživanjima i revidovan i odobren elaborat istraživanja. Projektant, koji je zadužen i za nadzor nad izvođenjem radova (*konzorcijum Nik Com (Nikšić) i Institut za rudarstvo i metalurgiju (Bor-Srbija)*) je 25.04.2019. završio **Glavni projekat remdijacije** flotacionog jalovišta Gradac, a koji je i odobren od strane revidenta (“Instituta za razvoj i istraživanje u oblasti zaštite na radu”).

**Međunarodni tender za izbor izvođača radova** objavljen je 24.05.2019. i bio je otvoren do 05.07.2019. **Evaluaciona komisija je odabrala najpovoljnijeg ponuđača (konzorcijum:**

**BEMAX/TERMOSISTEM/RAMEL. D.O.O-MNE) sa kojim je 23.09.2019. potpisan Ugovor, vrijednosti €7.896.999,16.**

**Procjena uticaja za životnu sredinu i društvo je finalizovana i 28.08.2019. objavljena. Agencija za zaštitu prirode i životne sredine je 04.10.2019. izdala saglasnost na Elaborat procjene uticaja na životnu sredinu. Istog dana je podnijet zahtjev za izdavanje građevinske dozvole za izvođenje radova na sanaciji.**

**Građevinska dozvola za rekonstrukciju/izmiještanje dalekovoda DV 35kV Gradac-Šula je izdata 23.09.2019. od strane Sekretarijata za uređenje prostora Opštine Pljevlja.**

**Pripremni radovi prijavljeni su 24.09.2019.** Kada radovi budu završeni do juna 2020. godine, lokacija će postati područje bezbjedno za ljude, životinje i životnu sredinu. Sanacijom će se spriječiti ispuštanje opasnih materijala u životnu sredinu i to bezbjednom izolacijom kontaminiranog materijala. Pored toga, izgradnja odvodnih kanala će svesti na najmanju mjeru rizike od ulivanja otopljenog snijega i kišnice.

U skladu sa navedenim, Ministarstvo održivog razvoja i turizma, predlaže Vladi Crne Gore donošenje sljedećeg

### **Zaključka**

1. Vlada Crne Gore je na sjednici od \_\_\_\_\_.2019. godine razmotrila i usvojila Informaciju o sanaciji crnih ekoloških tačaka u Opštini Pljevlja.